

КОНТИНУИТЕТ СТРАТИШТА И ЛОГОРА

Простор на ком је српски народ историјски верификован поприште је анимозитета и трвеће народа који на њему живе и на ком се сучељавају интереси империјалних народа и држава.

Парадигма овладавања овим просторима одвајкада је иста само су се измјењивали њени актери и однос снага у међународној односно регионалној заједници.

У правилу су у сукобе увлачени сви народи настањени на овим просторима те је деценијама и вјековима трајао њихов опоравак а страдања малих народа у жрвњу великих, попримао је трагична и феноменолошка обиљежја епоха свог постојања. Протекли догађаји само су реприза многих ранијих из којих поуке није извукао ниједан народ.

Ми ћемо се у овом раду фокусирати на злочине који су над српским народом починила друга два народа расветљавајући непобитне догађаје и актере истих.

Код анализе узрока и посљедица трагичних сукоба између три народа на теразије одговорности поставићемо политичке, економске и војне активности које су претходиле сукобу и у току сукоба.

Нетрпељивост, авети прошлости, националне и вјерске анимозитете унијели су изборима национални лидери и странке редом како су и формиране: Странка демократске акције, затим Хрватска демократска заједница и Српска демократска странка.

Као нужан одговор на изазов бачене рукавице чиме су створени услови за прегруписавање и сврставање народа - нација.

Активност коју су водиле ове странке неминовно је водила супротстављању националних табора и сукобу. Мајоризација хрватских и муслиманских представника у власти над српским:

- Одлука о сецесији из постојеће заједничке државе не уважавајући вољу трећег народа,
- Проглашење независности и самосталности без српског народа,
- Неприхватање мировног плана (Кутиљеров од стране муислиманских представника);
- Искључивање у новонасталим околностима представника српског народа из заједничких органа (предсједништва, скупштине и владе БиХ).

Овакве политичке одлуке из темеља су измјениле раније методе и садржаје рада које су одржавале заједницу три народа (братство и јединство, једнакост, национални кључ, равноправност, споразумјевање и договарање).

Ове принципе мултиетичности, мултиконфесионалности, заједништва замјенила је искључивост, острашћеност, шовинизам.

Најекстремнији заговорници и носиоци оваквих метода у политичком и друштвеном животу на којима су и добили изборе брзо су на терену проузроковали страхове, сукобе, етничка чишћења, злочине, стратишта, па и геноцид.

Прије отпочињања оружаних (ратних) дејстава догодило се десетак напада на представнике српског народа, њихова насеља и светишта. Протјеривања, привођења, заточења, логори, силовања, убиства. Укупно

400 логора за Србе у 181 насељу резултат су муслиманске Демократске акције и Хрватске демократске заједнице.

За податке и статистичке показатеље примјерене овој теми постоје документа и сведоци тако да злочин неће застарити односно проћи некажњено.

СТРАДАЊА СРПСКОГ НАРОДА И НАСЕЉА У БИХ **ПО РЕГИЈАМА**

ПОСАВИНА

Невоље цивилног становништва почеле су у Посавини почетком марта 1992. године када је заклано више цивилног становништва на подручју општине Брод. Поклано је становништво Сијековца затим насеља са већинским српским живљем Доње Барице, Горње Барице и Лијешће.

Хрвати и муслимани су из Дервентског краја протјерали 7.000 Срба а из цијеле Посавине 30.000 становника овладавши Бродом, Дервентом, Модричом, Оџаком. Спаљено је 14 насеља и направљено 12 стратишта махом цивилног становништва.

СРЕДЊА БОСНА

Средња Босна је потпуно очишћена од српског становништва. Из 150 насеља са својих станишта отјерано је 70.000. Најдрастичније уништавање српских насеља било је у општинама: Зеница, Возућа и Завидовићи. Регистровано је 17 стратишта цивилног становништва од којих у Високом 7, Завидовићима 5.

У логору Каменица 18 км од Завидовића узводно уз ријеку Гостовић извршен је крволочан пир над цивилима од стране муџахедина (извор изјаве и свједочења муслимана из Завидовића). Јуна 1992. из Зенице је 1000 Срба заточено на стадиону и у школама а куће опљачкане.

У општини Жепче у насељу Желеће снаге ХОС-а убиле су 18 цивила, најстарији 81 година.

САРАЈЕВСКА ОБЛАСТ

Најбруталнији и најдраматичнији злочини збили су се у Сарајевској области. У ужем градском језгру нашло се 100.000 Срба.

Злодјела су највише чинили припадници паравојних формација «Зелених беретки», и «Патриотске лиге» предратни криминалци, наркомани, шибицари. У насељима Пофалићи, Мојмило, Добриња, Ступ, Азићи, Догледи... са 28 стратишта је уморено хиљаде цивила, запаљено 56 насеља. Из 100 насеља протјерано је 150.000 Срба и 150.000 напустило губитком територија мировним уговором.

ТРАВНИЧКО-БУГОЈАНСКА РЕГИЈА

У Травничко-Бугојанској регији из 157 насеља протјерано је 40.000 Срба. Документација постоји за 6 стратишта а највеће је Бравнице код Јајца гдје је убијено 88 цивила.

ЦАЗИНСКА КРАЈИНА

У Цазинској Крајини су многа насеља спаљена и уништена а највеће стратиште је било у насељу Туњица код Новог Града гдје је убијено 29 људи.

СЈЕВЕРОИСТОЧНА БОСНА

У сјевероисточној Босни протјерано је 60.000 Срба из 100 насеља и учињен злочин у 8 стратишта Завидовића, Живиница и Кладња. У Тузли је 15.05.1992. год. убијено преко 100 припадника ЈНА у колони која се повлачила као и у Основној школи у Ступарима (Кладањ) злогласној по злочинима над заточеницима.

ПОДРИЊЕ

Подрињска регија: Страдали су Горажде, Горња Каменица код Зворника гдје је звјерски убијено 120 цивила (есхумирани вјеродостојни документи патолога), у Братунцу 15 од укупно 27 стратишта, крвави пир на Божић 1993. год. постоје преживјели свјedoци. Ту је српско село Кравице 47, жртава затим Милићи и Власеница у чијим су насељима јединице Насера Орића и он лично упадали у српска насеља, клали цивиле, пљачкали и палили имовину.

У Зворнику у насељу Горња Каменица на звјерски начин уморено 120 цивила.

ХЕРЦЕГОВИНА

И страдања у Херцеговини истовјетна су страдањима у ИИ свјетском рату. Попришта су била Мостар, Чапљина и Коњиц. Највећи злочин догодио се у насељу БРАДИНА гдје је измасакрирано 31 лице са 25-35 год. старости и бачено у јаму. Затим долазе Челебићи гдје је живјело 350 Срба. Из Мостара је протјерано 20.000 Срба.

ЗАПАДНА КРАЈИНА

Западна Крајина искључиво српски етнички простор из ког је протјерано 120.000 становника, уништено 300 насеља. У Мркоњић Граду запаљено 1458 кућа и уништено 419 станова а у Шипову запаљено 1380 објеката и уништена 92 стана.

Б. МЈЕСТА ЗЛОЧИНА И ЛОГОРИ ЗА СРБЕ

ПОСАВИНА

Што се пак логора и мјеста заточења тиче, на подручју Посавине у општинама Брчко, Градачац, Орашје, Шамац, Оцак - Вукосавље, Дервента, Брод, Добој, Модрича постојало је 45 регистрованих логора. У Брчком чак 19 а у Оцаку - Вукосављу у насељу Нови Град вршене су најгнусније радње, понижавања и силовања. Затим у Броду гдје је то и почело постоје бројна свједочења о силовањима и масакрима па и признања извршиоца као што су признања Алије Селимовића, Хавић Енеса, Хоџић Беџира и Мујчин Аге Сенада као и свједочења жртава ових монструма.

СРЕДЊА БОСНА

У средњој Босни регистровано је 35 логора у Зеници чак 12 најпознатији КПД Зеница, затим у Високом, 10 најпознатији у касарни Ахмет Фетахагић. Затим, Каменица код Завидовића гдје послије пада Возуће 10.09.1995. год. заробљена лица су натјерали да ископају јаме и моторним пилама им одсјекли главе. Ово је један од најзлогласнијих логора. Сарајевска област имала је највише логора чак 88. Логори су били у вртићима, школама, домовима, факултетима. Најзлогласнији је био касарна «Виктор Бубањ» из којег многи нису изашли. Затим ту су још јавне куће: подрум Хотела «Загреб», са 50 жена гдје су се иживљавале јединице територијалне одбране, Студентски дом Бјелаве 30 жена, затим Спортски центар «Зетра» са 30 жена, кафић «Борселино» 10 жена, Грађевински факултет 100 жена. У околини Сарајева Силос у Тарчину, гдје је у 1 окну било по 50 људи а у времену мај-јуни 1992. год. било је 600 заточеника. Затим логор Крупа у Пазарићу бивше складиште ЈНА са 150 заточеника.

ТРАВНИЧКО - БУГОЈАНСКА РЕГИЈА

У Травничко - Бугојанској регији било је 35 логора највише у Травнику и Бугојну од којих касарна «Петар Мећава» у Травнику и 10 у Бугојну јавних кућа Реље Лукића кога су убили а заточили 15 жена, затим ски центар «Ростово» са 30 заточених жена.

ЛИВАЊАСКО-КУПРЕШКИ КРАЈ

У Купрешко - Ливањском простору велики сабирни центар био је у СД основне школе «Иван Горан Ковачић» са још 28 логора сличне намјене.

ЦАЗИНСКА КРАЈИНА

Најмањи број логора био је у Цазинској Крајини укупно 15 углавном у Бихаћу и Цазину.

СЈЕВЕРОИСТОЧНА БОСНА

У сјевероисточној Босни постојао је 61 логор, гдје су били заточени Срби. Највише у Тузли - 16 логора, за њом слиједе Сребреник, Грачаница, Лукавац, Бановићи, Кладањ, Калесија, Угљевик, Лопаре. Главни логор био је у окружном затвору у Тузли затим је то и касарна «Хусинских рудара».

У просторијама средњошколског центра држали су јавну кућу са 100 Српкиња. На путу ка Сребренику код Превила у приватној кући држали су 15 жена.

ПОДРИЊЕ

Подрињска регија имала је 24 логора од којих највише у Горажду 13, Сребреници 5, затим слиједе Власеница, Милићи, Вишеград, Братунац, Чајниче, Рудо, Рогатица, Шековићи и Зворник.

ХЕРЦЕГОВИНА

У Херцеговини је регистровано 60 логора чија је концентрација била највећа у Мостару и Коњицу. Најзлогласнији били су Брадина, Челебићи код Коњица, Родоч код Мостара и Дретељ код Чапљине. Јавне куће биле су у кафићу «Амадеус» у Коњицу са 20 заточеница и Бутуревих Пољу 50 заточеница. Мостарски логор био је подијељен између ХВО и ХОС-а са централним логором у Рудачу. Логор Дретељи код Чапљине најзлогласнији је у БиХ гдје су осим понижавања и силовања заточеници и тешко мучени и злостављани.

ЗАПАДНА КРАЈИНА

У Западној Крајини била су 3 логора, и то падом Западно-крајишких општина Сански Мост, Кључ, Мркоњић Град, Петровац, Гламоч, Дрвар, Грахово.

ПОСАВИНА

СРПСКИ БРОД

	8	Брод	8
		Доња Барица Горња Барица Кораће Лијешће Сијековац	

ОЦАК

	3	Оцак Нови Град	2 1
		Доња Дубица Нови Град	

ШАМАЦ

	1	Домањевац	1
---	----------	-----------	---

ОРАШЈЕ

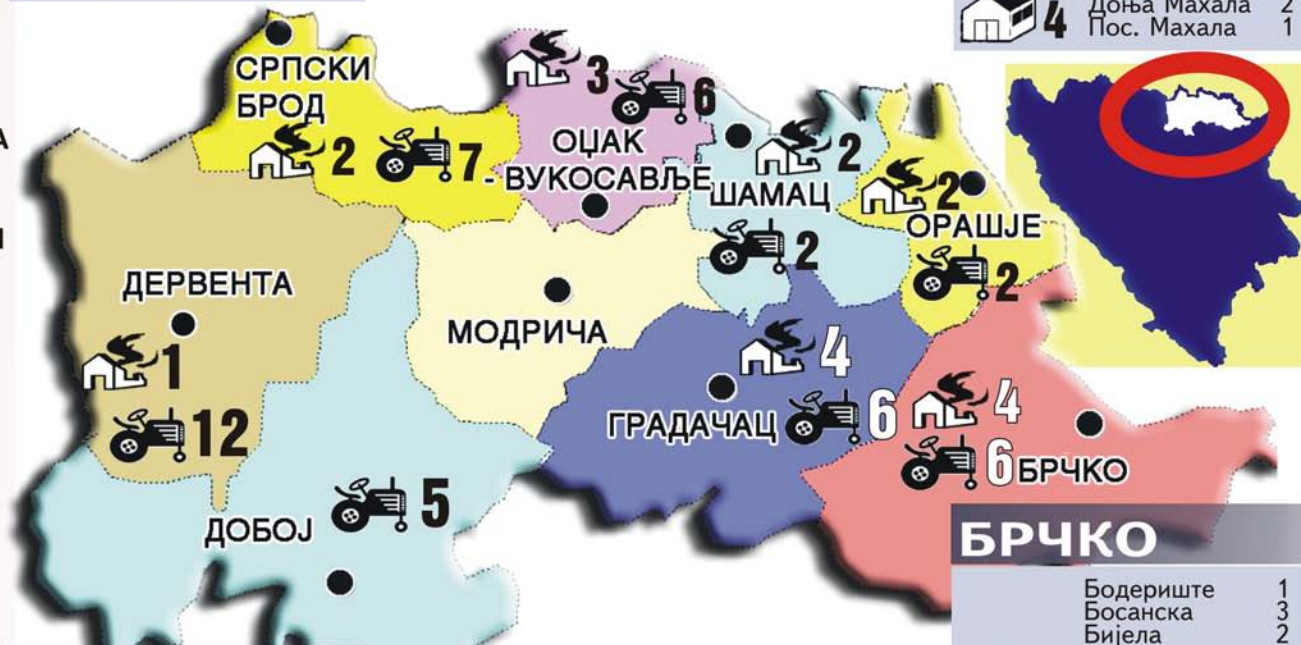
	4	Орашје Доња Махала Пос. Махала	1 2 1
---	----------	--------------------------------------	-------------

 ЛОГОРИ И МЈЕСТА ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

 ОЗНАКА МЈЕСТА СТРАТИШТА

 СПАЉЕНА ИЛИ УНИШТЕНА НАСЕЉА

 НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ

ДЕРВЕНТА

	5	Дервента Поље Пољари Рабић Плехан	1 1 1 1 1
		Бијело Поље Костреш Поље	

ГРАДАЧАЦ

	5	Градачац Срница Г. Трамошница	3 1 1
---	----------	-------------------------------------	-------------

БРЧКО

	19	Бодериште Босанска Бијела Боће Горњи Зворник Горњи Рахић Маоча Паланка Рашљани Улице	1 3 2 1 5 1 2 1 1 2
		Буковац Буквик Доњи Буквик Горњи	

СРЕДЊА БОСНА

 ЛОГОРИ И МЈЕСТА
ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

 ОЗНАКА МЈЕСТА
СТРАТИШТА

 СПАЉЕНА ИЛИ
УНИШТЕНА НАСЕЉА

 НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ
СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ

ТЕШАЊ

 1 Тешањ 1

ЖЕПЧЕ

 3 Жепче 3

 Желеће

ЗЕНИЦА

 12 Зеница 8
Арнаути 1
Перин Хан 1
Јањићи 1
Дривуша 1

 Дривуша
Кованићи
Мутница

ТЕШАЊ

 9

 11

 25

МАГЛАЈ

 7

ЖЕПЧЕ

 1

 8

 25

ЗЕНИЦА

 15

 26

 27

КАКАЊ

 3

 30

ВИСОКО

МАГЛАЈ

 1 Маглај 1

ЗАВИДОВИЋИ

 6 Завидовићи 4
Каменица 1
Возућа 1

 Хрге-Стог
Миљевићи
Свињашница
Возућа
Каменица

КАКАЊ

 2 Какањ 2

ВИСОКО

 10 Високо 6
Срхиње 1
Хлапчевић 1
Глина 1
Бузић Махала 1

 Бискупићи
Колотићи
Коложићи
Кула Банјер
Мало Чајно
Мауровићи
Мухашиновићи

ЦАЗИНСКА КРАЈИНА - КУПРЕШКО-ЛИВАЊСКИ КРАЈ

ВЕЛИКА КЛАДУША

 1 Велика Кладуша 1

НОВИ ГРАД

 Туњица

КУПРЕС

 3 Купрес 3

 Бегово Село
Ботун
Доњи Малован
Купрес

 ЛОГОРИ И МЈЕСТА
ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

 ОЗНАКА МЈЕСТА
СТРАТИШТА

 СПАЉЕНА ИЛИ
УНИШТЕНА НАСЕЉА

 НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ
СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ

ЦАЗИН

 5 Цазин 3
Осредак 1
Поралићи

КРУПА НА УНИ

 Баштра

ЛИВНО

 10 Ливно 7
Поток 1
Застјење 1
Челебићи 1

 Губин
Застјење

ТОМИСЛАВГРАД

 15 Томиславград 7
Еминово Село 1
Бабине 1
Шујица 2
Рашћани 1
Горњи Бришник 1
Стипанићи 2

БИХАЋ

 9 Бихаћ 7
Чекрлије 1
Фркашић 1

САРАЈЕВСКА ОБЛАСТ

САРАЈЕВО-град

Алипаш. Поље	7
Добриња	3
Бућа поток	2
Сарајево	25
Ченгић Вила	1
Ново Сарајево	2
Шврак. Село	2
Марин Двор	1
Кошево	3
Бјелаве	2
Пофалићи	2
Мојмило	1
Циглане	1
Храсно	1
Соколовић	
Колонија	1

Сарајево - град

 ЛОГОРИ И МЈЕСТА ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

 ОЗНАКА МЈЕСТА СТРАТИШТА

 СПАЉЕНА ИЛИ УНИШТЕНА НАСЕЉА

 НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ

ВАРЕШ

 1 Вареш 1

ИЛИЈАШ

 Чемерница

БРЕЗА

 7 Брежа 7

 Горња Брежа
Поткрај
Влахиње
Заложје

ИЛИЦА

 12 Игман 3
Храсница 9

ФОЈНИЦА

 2 Фојница

ХАЏИЋИ

 7 Тарчин 1
Пазарић 5
Крупа 1

 Црепљани
Доња Биоча
Ферхатлије
Касатићи
Казина Бара
Локве
Осеник
Пазарић
Тарчин

ТРНОВО

 5 Трново 3
Годињске Баре 1
Дејчићи 1

 Доња Пресјечница
Ледићи
Тошићи
Трново

ВОГОШЋА

 Граховиште

ПАЛЕ

 Прача

ТРАВНИЧКО-БУГОЈАНСКА РЕГИЈА

КОТОР ВАРОШ

 1	Вечићи	1
---	--------	---

ЈАЈЦЕ

 5	Јајце	5
	Бравнице	

ДОЊИ ВАКУФ

	Брезичани	
---	-----------	--

БУГОЈНО

 11	Бугојно	10
	Грачаница	1
	Чавићи	
	Ленђеровина	
	Весела	

ГОРЊИ ВАКУФ

 1	Рама	1
---	------	---

ТРАВНИК

 10	Травник	8
	Долац	1
	Краљевице	1
	Голеш	

НОВИ ТРАВНИК

 2	Стојковићи	1
	Нови Травник	1

ВИТЕЗ

 3	Витез	2
	Крушчица	1

БУСОВАЧА

 2	Бусовача	1
	Каоник	1

 ЛОГОРИ И МЈЕСТА ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

 ОЗНАКА МЈЕСТА СТРАТИШТА

 СПАЉЕНА ИЛИ УНИШТЕНА НАСЕЉА

 НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ

ПОДРИЊЕ

ВЛАСЕНИЦА/МИЛИЋИ

 1	Церска	1
	Рупово Брдо Вишњица	

ГОРАЖДЕ

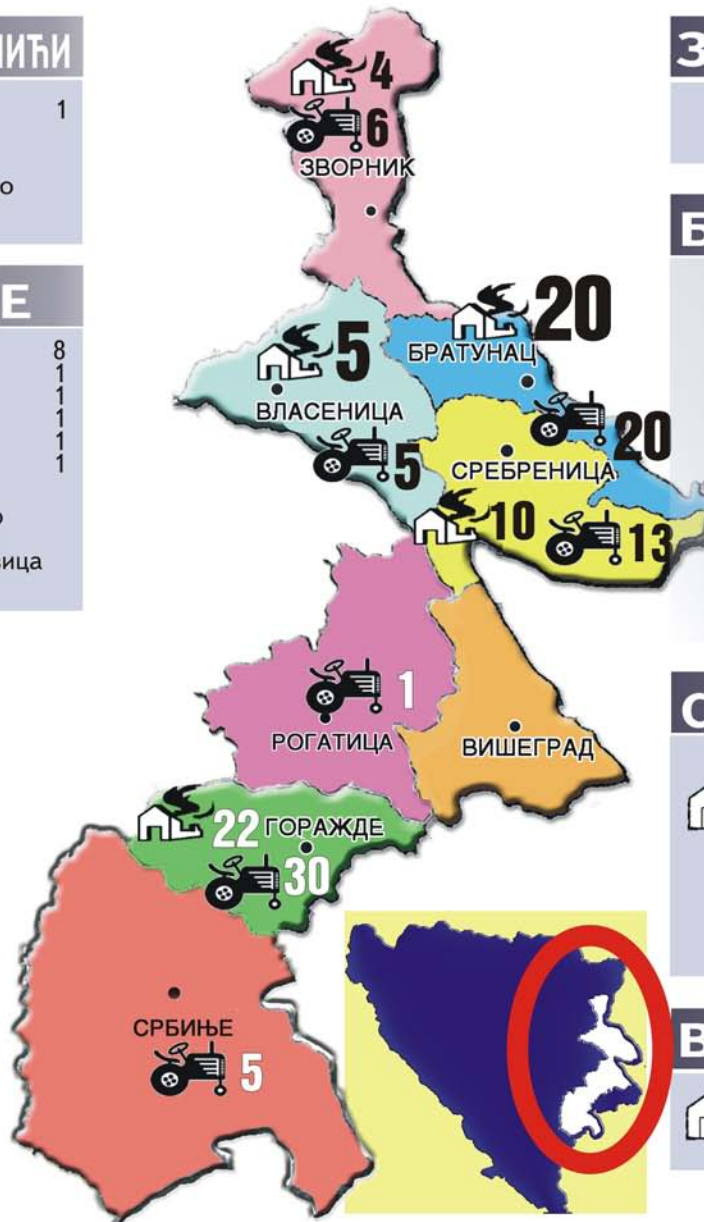
 13	Горажде Копачи Махала Витковићи Мравињац Шашићи	8 1 1 1 1 1
	Борак Брдо Горажде Горња Буквица Хаџићи	

 **ЛОГОРИ И МЈЕСТА
ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ**

 **ОЗНАКА МЈЕСТА
СТРАТИШТА**

 **СПАЉЕНА ИЛИ
УНИШТЕНА НАСЕЉА**

 **НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ
СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ**

ЗВОРНИК

	Каменица Горња
---	----------------

БРАТУНАЦ

	Факовићи Бљечева Бјеловац Хранча Јежестица Кравица Липеновићи Магашаји Мратинци Офеновићи Оправдићи Шиљковићи Загони Лозница Сикирићи
---	---

СРЕБРЕНИЦА

 5	Сребреница Гор. Поточари Поточари Сућеска	2 1 1 1
	Брежани Гостиљ-Гниона Ратковићи Скелани Подравно	

ВИШЕГРАД

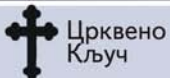
 5	Вишеград Црни Врх Међења	2 1 2
---	--------------------------------	-------------

ЗАПАДНА БОСНА / КРАЈИНА

ПЕТРОВАЦ

КЉУЧ

ЛОГОРИ И МЈЕСТА
ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

ОЗНАКА МЈЕСТА
СТРАТИШТА

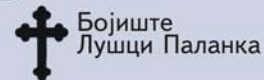
СПАЉЕНА ИЛИ
УНИШТЕНА НАСЕЉА

НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ
СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ

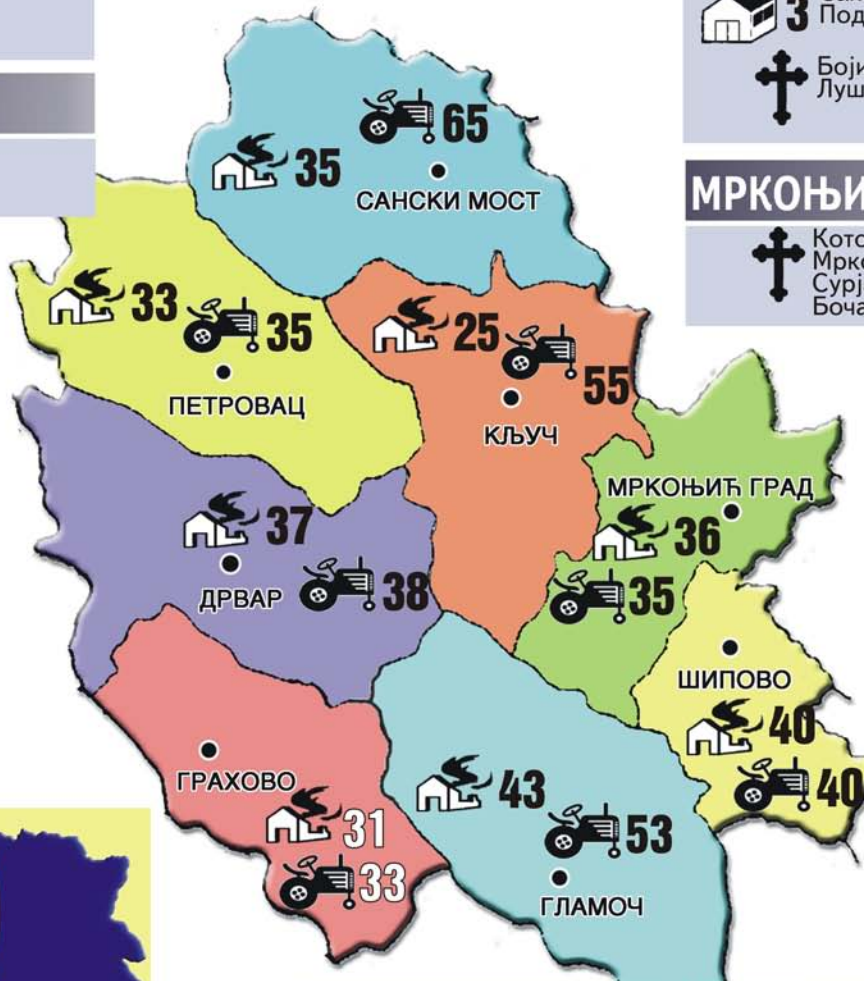
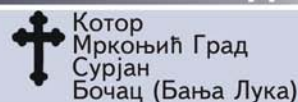

САНСКИ МОСТ

3 Сански Мост
Подбријежје 2
1

МРКОЊИЋ ГРАД

ГЛАМОЧ

ШИПОВО

СЈЕВЕРОИСТОЧНА БОСНА

ГРАЧАНИЦА

	3	Грачаница	2
		Годиње	1

ТУЗЛА

	23	Тузла	16
		Липница	1
		Дубраве	1
		Церик	1
		Козловац	1
		Тојшићи	1
		Пожарница	1
		Крека	1

УГЉЕВИК

	2	Теочак	2
---	---	--------	---

СРЕБРЕНИК

	2	Сребреник	1
		Репатница	1

ЛОПАРЕ

	5	Градачац	3
		Срница	1
		Гор. Трамошница	1

 ЛОГОРИ И МЈЕСТА ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

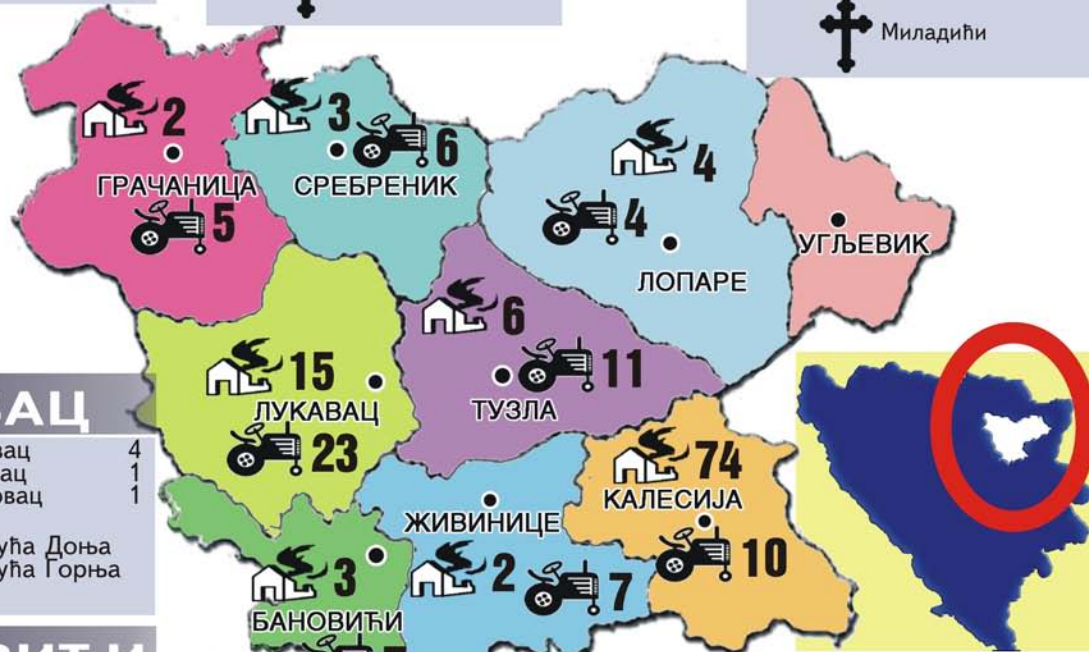
 ОЗНАКА МЈЕСТА СТРАТИШТА

 СПАЉЕНА ИЛИ УНИШТЕНА НАСЕЉА

 НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ

 Тузла

 Миладићи

ЛУКАВАЦ

	6	Лукавац	4
		Модрац	1
		Сватавац	1

 Смолућа Доња
Смолућа Горња

БАНОВИЋИ

	8	Бановићи	3
		Бановићи Село	3
		Трештеница	1
		Лозна	1

 Лозна
Жељова

ЖИВИНИЦЕ

	11	Живинице	7
		Ђурђевик	1
		Љубаче	2
		Малине	1

КАЛЕСИЈА

	2	Миљановци	1
		Међан	1

 Дубница
Јегинов Луг

ХЕРЦЕГОВИНА

ЈАБЛАНИЦА

	1 Јабланица	1
---	--------------------	---

ПОСУШЈЕ

	2 Посушје	2
---	------------------	---

ШИРОКИ БРИЈЕГ

	1 Широки Бријег	1
---	------------------------	---

ЧАПЉИНА

	9 Чапљина	6
	Домановићи	1
	Дретел	1
	Габела	1

ЉУБУШКИ

	5 Љубушки	3
	Ливно	1
	Кравице	1

ГРУДЕ

	3 Груде	2
	Дејчићи	1

ЧИТЛУК

	2 Читлук	2
---	-----------------	---

ПРОЗОР

	2 Прозор	2
---	-----------------	---

КОЊИЦ

	12 Брадина	1
	Коњиц	5
	Челебићи	2
	Доње Село	1
	Бутуровић Поље	1
	Цепи	1
	Парасовићи	1

	Блаце	
	Бјеловчина	
	Брадина	
	Брђани	
	Церићи	
	Челебићи	
	Доње Село	
	Цепи	
	Грушча	
	Коњиц	
	Ситник	
	Врдоље	
	Зукићи	

СТОЛАЦ

	1 Столац	1
---	-----------------	---

МОСТАР

	19 Буна	2
	Мостар	1
	Родоч	1
	Свињарина	3
	Кочине	1
	Цим	1
	Војно	1

	Мостар	
	Родоч	

 ЛОГОРИ И МЈЕСТА ЗАТОЧЕЊА ЗА СРБЕ

 ОЗНАКА МЈЕСТА СТРАТИШТА

 СПАЉЕНА ИЛИ УНИШТЕНА НАСЕЉА

 НАСЕЉА ИЗ КОЈИХ СУ ПРОТЈЕРАНИ СРБИ